

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

ΙΡΑΚ & ΜΗ-ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΟΠΛΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ

Η Διάσκεψη Αφοπλισμού συστάθηκε το 1979 με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και έχει έδρα τη Γενεύη. Αποτελεί το κύριο διαπραγματευτικό όργανο επί θεμάτων αφοπλισμού και ελέγχου εξοπλισμών και έχει προβεί στην κατάρτιση όλων των σχετικών διεθνών συμβάσεων.

Στην Διάσκεψη Αφοπλισμού συμμετέχουν* 66 κράτη, μεταξύ των οποίων το Ιράκ και η Τουρκία. Συνέρχεται σε τρεις συνόδους κατ' έτος (διάρκειας 10, 7 & 7 εβδομάδων αντίστοιχα), οι αποφάσεις της λαμβάνονται με ομοφωνία και η Προεδρία αυτής ασκείται εκ περιτροπής (ανά τέσσερις εβδομάδες) από όλα τα κράτη μέλη βάσει της αλφαβητικής σειράς τους.

Αν και η χώρα μας έχει υποβάλει αίτηση ένταξης από το 1984, δεν επελέγη στις διευρύνσεις του 1994 και 1999. Σημειώνεται ότι από τις λοιπές κοινοτικές χώρες δεν συμμετέχουν στη Διάσκεψη η Δανία, το Λουξεμβούργο και η Πορτογαλία.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται έλλειψη προόδου στις εργασίες της. Οι ΗΠΑ και οι λοιπές δυτικές χώρες υποστηρίζουν τη σύναψη σύμβασης απαγόρευσης παραγωγής σχασίμου υλικού για πυρηνικά όπλα. Αντίθετα, η Ρωσία και η Κίνα προτείνουν την κατάρτιση διεθνούς συμφωνίας για την αποφυγή του ανταγωνισμού των εξοπλισμών στο Διάστημα, συμπεριλαμβανομένων των συμβατικών όπλων. Πρόταση πέντε Πρέσβων (Αλγερίας, Βελγίου, Κολομβίας, Σουηδίας & Χιλής), τέως Προέδρων Διασκέψεως, για καθορισμό θεμάτων, που θα μπορούσαν να εξετασθούν κατά προτεραιότητα, δεν έχει ακόμα γίνει αποδεκτή.

Πρόσφατα ανέκυψε και το πρόβλημα της ανάληψης της προεδρίας της Διάσκεψης από το Ιράκ στις 17 Μαρτίου 2003 (διάστημα προεδρίας: 17-28/3 & 12-24/5/03).

Με πρωτοβουλία των ΗΠΑ, καταβάλλονται σύντομες προσπάθειες από τη Δυτική Ομάδα για την αποτροπή του ενδεχομένου αυτού. Οι μέχρι σήμερα διαβουλεύσεις τείνουν στο συμπέρασμα ότι η πλέον ενδεδειγμένη λύση είναι να πεισθεί το Ιράκ -από μετριοπαθείς αραβικές χώρες- να παραιτηθεί από την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος, δεδομένου ότι δεν ανακύπτει νομικό κώλυμα εξαιτίας του εις βάρος του καθεστώτος κυρώσεων.

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΟΠΛΑ

Συνθήκη για τη Μη-Διασπορά των Πυρηνικών Όπλων (Non-Proliferation Treaty, 1968)

Η Συνθήκη για τη Μη-Διασπορά των Πυρηνικών Όπλων (Non-Proliferation Treaty) αποτελεί το πιο σημαντικό διεθνές συμβατικό κείμενο στον τομέα της μη-διάδοσης των πυρηνικών όπλων και του πυρηνικού αφοπλισμού. Υπογράφηκε το 1968 και απαγορεύει τη μεταβίβαση πυρηνικών όπλων σε μη πυρηνικές χώρες.

Στην ΝΡΤ δεν έχουν προσχωρήσει η Ινδία, το Ισραήλ και το Πακιστάν, ενώ η Β. Κορέα ανακοίνωσε στις 10-1-2003 την πρόθεσή της να αποχωρήσει.

Οι Αναθεωρητικές Διασκέψεις της Συνθήκης αντιμετωπίζουν δυσχέρειες εξαιτίας της αρνητικής στάσης των ΗΠΑ.

Οι χώρες που προσχωρούν στη Σύμβαση αναλαμβάνουν ταυτόχρονα και την υποχρέωση να δέχονται τον έλεγχο του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας.

Το Ιράκ έχει επικυρώσει την ΝΡΤ και υπόκειται στον έλεγχο επιθεωρητών του ΔΟΑΕ οι οποίοι, προς το παρόν, διενεργούν παράλληλους ελέγχους με τους επιθεωρητές της UNMOVIC (U.N. Monitoring, Verification & Inspection Commission).

Συνθήκη Ολικής Απαγόρευσης των Πυρηνικών Δοκιμών (Comprehensive Test Ban Treaty, 1996)

Η CTBT έχει υπογραφεί από 165 κράτη και επικυρωθεί από 90. Όμως για την έναρξη ισχύος της απαιτείται η επικύρωση από 44 συγκεκριμένες χώρες του Παραρτήματος II της Συνθήκης. Από αυτές τρεις δεν την έχουν καν υπογράψει (Ινδία, Πακιστάν, Β. Κορέα) και δέκα δεν την έχουν επικυρώσει, μεταξύ των οποίων οι ΗΠΑ και η Κίνα.

Το Ιράκ δεν έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβεί σε σειρά διαβημάτων σχετικά με την προσχώρηση στην CTBT των μη υπογραψάντων κρατών και των μη ακόμη επικυρωσάντων καθώς και για την ενίσχυση του ρόλου του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας.

Αποπυρηνικοποιημένες Ζώνες - Μέση Ανατολή

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που υιοθέτησε η Επιτροπή Αφοπλισμού του ΟΗΕ το 1999, η εγκαθίδρυση αποπυρηνικοποιημένων περιοχών θα πρέπει να γίνεται με ελεύθερο διακανονισμό μεταξύ των κρατών μιας γεωγραφικής περιφέρειας.

Όσον αφορά στη Μέση Ανατολή, υπάρχει και σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφάλειας ΗΕ και της Αναθεωρητικής Διάσκεψης ΝΡΤ του 1995 που περιέχουν διατάξεις για τη μετατροπή της Μέσης Ανατολής σε περιοχή ελεύθερη από πυρηνικά και άλλα όπλα μαζικής καταστροφής.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των αποφάσεων αυτών είναι η προσχώρηση του Ισραήλ στην ΝΡΤ και η υπαγωγή όλων των πυρηνικών του εγκαταστάσεων στον έλεγχο του ΔΟΑΕ.

ΧΗΜΙΚΑ ΟΠΛΑ

Σύμβαση Απαγόρευσης Χημικών Όπλων (Convention on the prohibition of the development, production, stockpiling & use of chemical weapons and on their destruction - CWC)

Η Σύμβαση για την απαγόρευση ανάπτυξης, παραγωγής, αποθήκευσης και χρήσης χημικών όπλων και για την καταστροφή τους υπογράφηκε το 1993 και τέθηκε σε ισχύ το 1997.

Σε σχέση με τις λοιπές διεθνείς συμβάσεις περί αφοπλισμού, η Σύμβαση για τα Χημικά Όπλα περιέχει τις πλέον εξειδικευμένες διατάξεις για την καταπολέμηση των νέων τρομοκρατικών απειλών δεδομένου ότι προβλέπει ένα εκτεταμένο καθεστώς ελέγχων όχι μόνο σε κρατικούς φορείς αλλά και σε ιδιωτικές χημικές βιομηχανίες.

Το Ιράκ δεν έχει υπογράψει την CWC. Το Ιράκ δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο της Γενεύης για τα χημικά (1931), ενώ η Απόφαση 687/91 του Συμβουλίου Ασφαλείας το υποχρεώνει να προβεί στην καταστροφή όλων των χημικών όπλων καθώς και των υλικών και εγκαταστάσεων παραγωγής τους.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΟΠΛΑ

Σύμβαση Απαγόρευσης Βιολογικών και Τοξικών Όπλων (Convention on the prohibition of the development, production and stockpiling of bacteriological (biological) and toxin weapons and on their destruction – BTWC)

Η Σύμβαση Απαγόρευσης Βιολογικών και Τοξικών Όπλων υπογράφηκε το 1972 και τέθηκε σε ισχύ το 1975. Ο αριθμός των συμβαλλόμενων μερών ανέρχεται σε 145.

Μεταξύ των κρατών τα οποία δεν έχουν υπογράψει τη Σύμβαση περιλαμβάνονται το Ισραήλ, το Σουδάν και η Β. Κορέα, ενώ μεταξύ αυτών που δεν την έχουν επικυρώσει είναι η Αίγυπτος, το Μαρόκο, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Συρία.

Το κύριο μειονέκτημα της Σύμβασης έγκειται στη μη πρόβλεψη μηχανισμών ελέγχου και επαλήθευσης. Για το λόγο αυτό, τα οκτώ τελευταία έτη, καταβάλλονται προσπάθειες για τη σύναψη πρόσθετου πρωτοκόλλου, το οποίο επεξεργάζεται η "Ad-Hoc Ομάδα", χωρίς όμως συγκεκριμένο αποτέλεσμα, λόγω κωλυσιεργίας των Ηνωμένων Πολιτειών οι οποίες, σημειωτέον, έχουν ζητήσει και τη διάλυση της Ομάδας.

Το Ιράκ έχει προσχωρήσει στην BTWC, ενώ η απαγόρευση κατοχής βιολογικών όπλων και η υποχρέωση καταστροφής τους αναφέρονται και στην Απόφαση 687/91 του Συμβουλίου Ασφαλείας.

14 Φεβρουαρίου 2003